

การตรึงเอนไซม์ไซโคลเดกซ์ทรีนไกลโคซิลทรานสเฟอเรสบนตัวค้ำอนินทรีย์

นางสาว วรณรัตน์ คุณดีอาชีวะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หลักสูตรเทคโนโลยีทางชีวภาพ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-435-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

113192244

IMMOBILIZATION OF CYCLODEXTRIN GLYCOSYLTRANSFERASE
ON INORGANIC CARRIERS

Miss Wannarut Kuttiarcheewa

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science

Program of Biotechnology

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-435-7

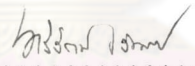
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การตรึงเอนไซม์ไซโคลเดกซ์ทรีนโกลโคซิลทรานสเฟอเรสบนตัวค้ำอันนทรีย์
โดย นางสาว วรณรัตน์ คุณดีอาชีวะ
สาขาวิชา หลักสูตรเทคโนโลยีทางชีวภาพ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมสุข พงษ์สวัสดิ์

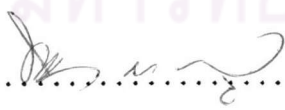
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

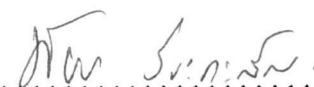

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริรัตน์ เร่งพิตกรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. เปี่ยมสุข พงษ์สวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีรดา มงคลกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชรา วีระกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วรรณรัตน์ คุณติอาชีวะ : การตรึงเอนไซม์ไซโคลเดกซ์ทรินไกลโคซิลทรานสเฟอเรสบนตัวค้ำอนินทรีย์ (IMMOBILIZATION OF CYCLODEXTRIN GLYCOSYLTRANSFERASE ON INORGANIC CARRIERS) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. เปี่ยมลွှ่ย พงษ์สวัสดิ์, 97 หน้า. ISBN 974-584-435-7

เมื่อนำเอนไซม์ไซโคลเดกซ์ทรินไกลโคซิลทรานสเฟอเรส จาก Bacillus All ที่ทำให้บริสุทธิ์อื่น 15 เท่า ไปทดลองตรึงด้วยวิธีดูดซับแบบกายภาพบน โคลโตแซน อะลูมินา คาร์บอน เม็ดแก้วพรุน และซิลิกา ที่ pH 6.0 พบว่าซิลิกาเป็นตัวค้ำที่เหมาะสมที่สุด โดยมีประสิทธิภาพการตรึงเท่ากับ 54% ของแอกติวิตีที่ใส่ตั้งต้น และเมื่อทดลองนำเอนไซม์ตรึงนี้ไปผลิตไซโคลเดกซ์ทริน พบว่าไม่เหมาะที่จะใช้งานต่อไป เนื่องจากเอนไซม์ค่อย ๆ หลุดจากตัวค้ำในระหว่างการผลิต

ได้ทดลองตรึงเอนไซม์นี้ด้วยวิธีโคเวเลนต์บนตัวค้ำ 5 ชนิดเดิม ที่ pH 6.0 โดยใช้สารกระตุ้นอะมิโนโพรพิลไตรเอทอกซีไฮโดรเจนและกลูทาร์ลดีไฮด์ พบว่าเอนไซม์สามารถตรึงบนอะลูมินาได้ดีที่สุด คิดเป็น 71% ของแอกติวิตีตั้งต้น ความสามารถในการตรึงเอนไซม์ไซโคลเดกซ์ทรินไกลโคซิลทรานสเฟอเรสของอะลูมินาที่กระตุ้นด้วย 1.0% อะมิโนโพรพิลไตรเอทอกซีไฮโดรเจน และ 0.25% กลูทาร์ลดีไฮด์ มีค่าเท่ากับ 258 ยูนิต/กรัมอะลูมินา เอนไซม์ตรึงมีค่า pH และอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเร่งปฏิกิริยาเท่ากับ 7 และ 55 °C. ขณะที่ค่าของเอนไซม์อิสระเท่ากับ 6 และ 60 °C. ตามลำดับ ความเสถียรต่อ pH ของเอนไซม์ทั้งสองสภาวะอยู่ในช่วง 4.5 - 9.0 เท่ากัน และเอนไซม์ตรึงจะมีความเสถียรต่ออุณหภูมิ 55 °C. ซึ่งมากกว่าเอนไซม์อิสระ สภาวะที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินของเอนไซม์ตรึงแบบต่อเนื่อง คือ ความเข้มข้นของสับสเตรทเท่ากับ 1.5% อัตราการป้อนสับสเตรทเท่ากับ 5 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง โดยสามารถผลิตไซโคลเดกซ์ทรินได้นานคงที่ 5 วัน และมีอัตราการผลิตเท่ากับ 72% และสามารถผลิตได้นานขึ้นโดยไม่มีจุลินทรีย์ปนเปื้อน เมื่อเติม 0.02% โซเดียมเอไซด์ ส่วนในการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินแบบไม่ต่อเนื่องในถังปฏิกรณ์ เอนไซม์ตรึงมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นไซโคลเดกซ์ทรินได้ 78% และนำมาใช้ผลิตได้ซ้ำถึง 10 ครั้ง โดยปริมาณไซโคลเดกซ์ทรินที่ผลิตได้จะลดลงประมาณ 40% ภายหลังจากการใช้งานครั้งที่ 10

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C426610 : MAJOR BIOTECHNOLOGY

KEY WORD: CYCLODEXTRIN/CYCLODEXTRIN GLYCOSYLTRANSFERASE/IMMOBILIZATION

WANNARUT KUTTIARCHEEWA : IMMOBILIZATION OF CYCLODEXTRIN

GLYCOSYLTRANSFERASE ON INORGANIC CARRIERS . THESIS ADVISOR :

ASSO. PROF. PIAMSOOK PONGSAWASDI, Ph.D., 97 PP. ISBN 974-584-435-7

Cyclodextrin glycosyltransferase (CGTase) from *Bacillus All* was purified about 15 fold and was immobilized on various carriers. The immobilization by physical adsorption on chitosan, alumina, carbon, porous glass and silica at pH 6.0 had been studied. Silica was found to be the best support since it bound 54% of the loaded CGTase activity. However, this immobilized CGTase was not suitable for cyclodextrins production since the enzyme was detached from the support during operation.

CGTase was also immobilized on the above mentioned carriers by covalent means. Aminopropyltriethoxysilane and glutaraldehyde were used to activate the carriers. Seventy-one of the loaded CGTase was covalently bound onto alumina which was the best support. The ability to bind CGTase of alumina activated with 1.0% aminopropyltriethoxysilane and 0.25% glutaraldehyde was 258 units per gram alumina. The optimum pH and optimum temperature of immobilized CGTase were slightly shift from 6 and 60 °C to 7 and 55 °C after immobilization. The stability to pH were in the range of 4.5 - 9.0 for both the immobilized and the free enzyme, whereas the stability to temperature of immobilized CGTase was up to 55 °C which was higher than the free enzyme. When this immobilized CGTase was used for continuous cyclodextrins production, the optimum conditions for substrate given were 1.5% soluble starch and 5 ml/hr feed rate. Approximately 72% of soluble starch was converted to cyclodextrins, the production level which was constant for 5 days. By supplying sodium azide, the production can be prolonged without bacterial contamination. In batch operation, the immobilized CGTase converted soluble starch to cyclodextrins with 78% conversion. This enzyme could be repeatedly used for 10 times, after which the amount of cyclodextrins produced decreased 40%.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....

สาขาวิชา..... หลักสูตรเทคโนโลยีทางชีวภาพ

ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต..... วรณวิทย์ คุณศรีเชื้อ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เปี่ยมสุข พงษ์สวัสดิ์ อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับการ
ดำเนินงานวิจัยด้วยดีตลอดมา ตลอดจนได้ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้
สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริรัตน์ เร่งพิพัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็น
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีรดา มงคลกุล และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัชรา วีระกะลีส ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาและคำแนะนำ สำหรับการ
ทำงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย สำหรับความอนุเคราะห์ด้านทุนวิจัย และบริษัท ทิวา
จำกัด สำหรับการสนับสนุนทุนวิจัยบางส่วนผ่านฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบพระคุณภาควิชาชีวเคมี สำหรับสถานที่ทำการวิจัย

ขอขอบคุณ พี่ น้อง และเพื่อนนิสิตปริญญาโทเทคโนโลยีชีวภาพและชีวเคมีทุกท่าน ที่
ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจตลอดการทำงานวิจัยนี้

ท้ายสุดนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา และทุกคนในครอบครัว ที่ได้ให้
ความช่วยเหลือ กำลังใจ และความเข้าใจเป็นอย่างดีมาตลอด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตารางประกอบ.....	ญ
สารบัญรูปประกอบ.....	ณ
คำย่อ.....	ท
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. วิธีทดลอง.....	17
2.1 เครื่องมือ.....	17
2.2 เคมีภัณฑ์.....	18
2.3 แบคทีเรียที่ใช้ในการทดลอง.....	19
2.4 การเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อแบคทีเรีย	
2.4.1 อาหารเลี้ยงเชื้อ Medium I.....	19
2.4.2 อาหารเลี้ยงเชื้อ Horikoshi.....	20
2.5 การเตรียมสารละลาย	
2.5.1 สารละลายสำหรับหาแอกติวิตีของเอนไซม์ CGTase.....	20
2.5.2 สารละลายสำหรับหาโปรตีน.....	20
2.6 การเก็บรักษาจุลินทรีย์ที่ใช้ในการทดลอง.....	21
2.7 การเลี้ยงเชื้อเพื่อเตรียมเอนไซม์ CGTase	
2.7.1 การเตรียมเชื้อตั้งต้น.....	21
2.7.2 การเลี้ยงเชื้อเพื่อผลิตเอนไซม์ CGTase.....	21

2.8 การวัดแอกติวิตีของเอนไซม์	
2.8.1 การวัดแอกติวิตีของเอนไซม์อิสระ.....	22
2.8.2 การวัดแอกติวิตีของเอนไซม์ตรึง.....	23
2.8.3 การวิเคราะห์ไซโคลเดกซ์ทรินด้วยวิธี HPLC.....	23
2.9 การวัดปริมาณโปรตีนโดยวิธี Bradford	
2.9.1 Protein assay (standard method).....	24
2.9.2 Micro protein assay.....	25
2.10 การทำเอนไซม์ให้บริสุทธิ์บางส่วน.....	25
2.11 การตรึงเอนไซม์	
2.11.1 การตรึงเอนไซม์กับตัวค้ำด้วยวิธีดูดซับแบบกายภาพ.....	27
2.11.2 การตรึงเอนไซม์กับตัวค้ำด้วยวิธีโคเวเลนต์.....	27
2.12 การผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในคอลัมน์แบบต่อเนื่อง	
2.12.1 การหาช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผลิต ไซโคลเดกซ์ทรินแบบต่อเนื่อง.....	28
2.12.2 การหาความเข้มข้นของสับสเตรทที่เหมาะสมต่อการผลิต ไซโคลเดกซ์ทรินแบบต่อเนื่อง.....	30
2.12.3 การหาอัตราป้อนสับสเตรทที่เหมาะสมต่อการผลิต. ไซโคลเดกซ์ทรินแบบต่อเนื่อง.....	30
2.13 การผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในถังปฏิกริยากวนแบบไม่ต่อเนื่อง	
2.13.1 การหาช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผลิต ไซโคลเดกซ์ทรินแบบไม่ต่อเนื่อง.....	32
2.13.2 การผลิตไซโคลเดกซ์ทริน ในถังปฏิกริยาซ้ำหลายครั้ง...	32

3. ผลการทดลอง.....	35
3.1 ผลการทำเอนไซม์ CGTase จาก <i>Bacillus A11</i> ให้บริสุทธิ์บางส่วน.....	35
3.2 ผลการตรึงเอนไซม์ CGTase	
3.2.1 ผลการตรึงเอนไซม์ CGTase ด้วยวิธีดูดซับแบบกายภาพ...	35
3.2.2 ผลการตรึงเอนไซม์ CGTase กับตัวค้ำด้วยวิธีโคเวเลนต์..	38
3.2.3 ผลการศึกษาปริมาณเอนไซม์ CGTase และ ตัวค้ำที่เหมาะสมสำหรับการตรึง.....	40
3.3 ผลการศึกษาสมบัติของเอนไซม์ CGTase อีสระและเอนไซม์ตรึง	
3.3.1 ผลของ pH ต่อการเร่งปฏิกิริยาของเอนไซม์ CGTase อีสระและเอนไซม์ตรึง.....	43
3.3.2 ผลของอุณหภูมิต่อการเร่งปฏิกิริยาของเอนไซม์ CGTase อีสระและเอนไซม์ตรึง.....	43
3.3.3 ผลของ pH ต่อความเสถียรของเอนไซม์ CGTase อีสระและเอนไซม์ตรึง.....	43
3.3.4 ผลของอุณหภูมิต่อความเสถียรของเอนไซม์ CGTase อีสระและเอนไซม์ตรึง.....	47
3.4 ผลการเก็บรักษาเอนไซม์ระยะยาว.....	47
3.5 ผลการศึกษาการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินจากเอนไซม์ CGTase ที่ถูก ตรึงในคอลัมน์แบบต่อเนื่อง	
3.5.1 ผลการศึกษาช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับ การผลิตไซโคลเดกซ์ทริน.....	47
3.5.2 ผลของความเข้มข้น ของสับสเตรตต่อการผลิต ไซโคลเดกซ์ทริน.....	50

3.5.3 ผลของอัตราเร็วในการป้อนกลับสเตรทต่อการผลิต ไซโคลเดกซ์ทริน.....	50
3.5.4 ผลการศึกษาความเสถียรของเอนไซม์ CGTase ที่ถูกต้อง เมื่อผลิตไซโคลเดกซ์ทรินต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน.....	53
3.6 ผลการศึกษาการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินจากเอนไซม์ CGTase ที่ถูกต้องในถังปฏิกรณ์แบบไม่ต่อเนื่อง	
3.6.1 ผลการศึกษาช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผลิต ไซโคลเดกซ์ทรินแบบไม่ต่อเนื่อง.....	56
3.6.2 ผลการศึกษาความเสถียรของเอนไซม์ CGTase ที่ถูกต้อง เมื่อนำมาใช้ผลิตไซโคลเดกซ์ทรินซ้ำหลายครั้ง.....	58
4. สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง.....	61
เอกสารอ้างอิง.....	74
ภาคผนวก.....	81
ประวัติผู้เขียน.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1	เปรียบเทียบสมบัติไซโคลเดกซ์ทริน 3 ชนิด..... 4
1.2	การประยุกต์ใช้ไซโคลเดกซ์ทรินในอุตสาหกรรมต่างๆ..... 6
1.3	สมบัติบางประการของเอนไซม์ CGTase ที่ได้จากแบคทีเรียสายพันธุ์ต่างกัน... 8
1.4	ปริมาณการใช้ไซโคลเดกซ์ทรินในตลาดโลก.....10
1.5	เปรียบเทียบการตรึงเอนไซม์แต่ละวิธี.....13
1.6	การจัดประเภทของตัวนำโดยใช้สมบัติทางเคมี.....14
3.1	ผลการทำงานเอนไซม์ CGTase ให้บริสุทธิ์บางส่วน.....36

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1	โครงสร้างไซโคลเดกซ์ทริน 3 ชนิดและโพรงว่างภายในโมเลกุล..... 2
1.2	แสดงการเกิด inclusion complex ของไซโคลเดกซ์ทริน..... 3
2.1	แผนภาพการทำเอนไซม์ CGTase ให้บริสุทธิ์บางส่วน.....26
2.2	แสดงคอลัมน์ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.6 เซนติเมตร ยาว 35 เซนติเมตร.....29
2.3	แสดงการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในคอลัมน์..... 31
2.4	แสดงถึงปฏิกิริยากวนขนาด 80 มิลลิลิตร..... 33
2.5	แสดงการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในถังปฏิกิริยาแบบกวน..... 34
3.1	ผลการตรึงเอนไซม์ CGTase บนตัวค้ำด้วยวิธีดูดซับแบบกายภาพ..... 37
3.2	ผลการตรึงเอนไซม์ CGTase บนตัวค้ำด้วยวิธีโคเวเลนต์ 39
3.3	ผลการหาอัตราส่วนที่เหมาะสมของ APTS และ GLT ในการกระตุ้นอะลูมินาเพื่อนำไปใช้ในการตรึงเอนไซม์..... 41
3.4	ความสามารถในการตรึงเอนไซม์ CGTase ของอะลูมินา ที่ถูกกระตุ้นด้วย APTS และ GLT..... 42
3.5	ผลของ pH ต่อการเร่งปฏิกิริยาของเอนไซม์ CGTase อิสระและเอนไซม์ตรึง.... 43
3.6	ผลของอุณหภูมิต่อการเร่งปฏิกิริยาของเอนไซม์ CGTase อิสระและเอนไซม์ตรึง... 45
3.7	ผลของ pH ต่อความเสถียรของเอนไซม์ CGTase อิสระและเอนไซม์ตรึง..... 46
3.8	ผลของอุณหภูมิต่อความเสถียรของเอนไซม์ CGTase อิสระและเอนไซม์ตรึง.... 47
3.9	ผลการศึกษาการเก็บรักษาเอนไซม์ CGTase อิสระและเอนไซม์ตรึงระยะยาวที่อุณหภูมิ 4 ^o ซ..... 49
3.10	ผลการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในคอลัมน์แบบต่อเนื่องของเอนไซม์ CGTase ที่ถูกตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะโคเวเลนต์..... 50

- 3.11 ผลการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในคอลัมน์แบบต่อเนื่องของเอนไซม์ CGTase ที่ถูก
ตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะโคเวเลนต์ เมื่อแปรผันความเข้มข้นของสปีสเตรทที่ใช้... 52
- 3.12 ผลการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในคอลัมน์แบบต่อเนื่องของเอนไซม์ CGTase ที่
ถูกตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะโคเวเลนต์ เมื่อแปรผันอัตราการบ้อนสปีสเตรท..... 53
- 3.13 ผลการศึกษาความเสถียรของเอนไซม์ CGTase ที่ถูกตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะ
โคเวเลนต์ เมื่อผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในคอลัมน์แบบต่อเนื่อง..... 55
- 3.14 ผลการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินของเอนไซม์ CGTase ที่ถูกตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะ
โคเวเลนต์ ในถังปฏิกริยาแบบกวนแบบไม่ต่อเนื่อง..... 57
- 3.15 ผลการผลิตไซโคลเดกซ์ทรินในถังปฏิกริยาแบบกวนของเอนไซม์ CGTase
ที่ถูกตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะโคเวเลนต์ เปรียบเทียบกับเอนไซม์อิสระ..... 58
- 3.16 ผลการศึกษาความเสถียรของเอนไซม์ CGTase ที่ถูกตรึงบนอะลูมินาด้วยพันธะ
โคเวเลนต์เมื่อผลิตไซโคลเดกซ์ทริน ในถังปฏิกริยาแบบกวนซ้ำหลายครั้ง..... 60

คำย่อ

๐๗	=	องศาเซลเซียส
CD	=	Cyclodextrin
CGTase	=	Cyclodextrin Glycosyltransferase
APTS	=	Aminopropyltriethoxysilane
GLT	=	Glutaraldehyde
A	=	Absorbance
hr	=	Hour
μl	=	Microlitre
ml	=	Millilitre
ug	=	Microgram
mg	=	Milligram
g	=	Gram
mM	=	Millimolar
M	=	Molar
w/v	=	weight by volume

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย